Yeni konjonktürde AB sermayesi tercihte değişiklik yapar mı?

REEL SEKTÖR MASASI
Levent Akbay
levent.akbay@nbe.com.tr

Türkiye'de 166 bin 500 civarında ihracatçı, 323 bin 700 civarında da ithalatçı var. Son 5 yılda, her ikisi de 100 bin civarından bu noktalara gelmiş. İhracatçı sayısı bir kat bile artmadan, ithalatçı sayısının beş kat artmış. Bu, nedenleriyle, sonuçlarıyla mutlaka değerlendirilmeli. Ancak bu sonuç bile, nedeni ne olursa olsun üretmenin ne kadar zor olduğunu gösteriyor. Üretmek zor olunca, bu alan giderek zayıflıyor. Ticaret erbabı kolay olan tarafa, ithalata kaçıyor. Merkez Bankası'nın reel sektöre ilişkin bilançoları da faize çalışıldığını, kârlılığın gerilediğini, reel sektörün büyüyemediğini gösteriyor. Giderek daha az üreterek büyümeye çalışmanın zorluğu, büyüme performansında da kendisini gösteriyor. Türkiye ekonomisi aralıksız büyüyor olmasına karşın ihracatın büyümeye katkısı yetersiz kalıyor, sanayinin milli gelirdeki payı geriliyor. Bu üretenin de, ihraç edenin de rekabet gücünün gerilediğini gösteriyor. Üretimden çekilmek kaçınılmaz olarak yatırımdan da çekilmek anlamına geliyor.

Avrupa'da aynı dertten muzdarip. Bu yüzden milli gelir içinde sanayinin payını artırmaya çalışıyorlar. Başta 'Made in EU' hedefi olmak üzere temel üretim süreçlerine ilişkin tüm kuralları yeniden yazıyorlar. Bunu yaparken de kendileri açısından 'yerli'nin ağırlığını artırmaya çalışıyorlar.

Fransa'nın Türkiye'deki temsilciliklerinin ekonomiyle ilgili son iki aktivitesini izlerken AB'nin bu yönelişi ile aralarında paralellik olup olmadığını düşündüm.

İlkinde, Ankara Sanayi Odası'nda "Fransa'da İş ve Yatırım: Fransa Ülke Günü" isimli etkinlikte Fransa tarafına; "Avrupa pazarı için, Ankara'da üretin" çağrısı yapıldı. Bu çağrı Başkan Seyit Ardıç tarafından; "Ankara'nın mühendislik birikimi, sanayi altyapısı ve üniversiteleri, Fransız yatırımları için elverişli bir ekosistem sunuyor. Fransız teknoloji şirketlerine, sanayicilere ve yatırımcılara açık bir davette bulunuyorum. Avrupa pazarı için Ankara'dan üretin" şeklinde dile getirildi.

Giderek daha az üreterek büyümeye çalışmanın zorluğu, büyüme performansında da kendisini gösteriyor. Türkiye ekonomisi aralıksız büyüyor olmasına karşın ihracatın büyümeye katkısı yetersiz kalıyor, sanayinin milli gelirdeki payı geriliyor.

Bir süre sonra Fransa'nın diplomatik temsilcileri ile ekonomik ve ticari temsilcilerini Kocaeli Sanayi Odası'ndaki etkinlikte izlerken farklı bir şey gördüm. "Kocaeli-Fransa Dış Ticaret, Yatırım ve Proje Finansmanı Toplantısı" isimli etkinlikte bu kez Fransız temsilcileri her yönüyle Fransa ekonomisini tanıtarak Türk girişimcileri Fransa'ya yatırıma çağırdılar.

Bu vizyonu en açık şekilde, KSO Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Kübra Ulutaş Tapo'nun konuşmasını yapmak üzere mikrofona çağırdığı Fransa'nın Ankara Büyükelçiliği Bölgesel Ekonomi Servisi Direktörü Jérôme Baconin şöyle dile getirdi: "Burada Fransız şirketleri var. Kendimi evimde gibi görüyorum. Ama benim hayalim Türk şirketlerini Fransa'da görmek." Aynı zamanda 12 kitabı bulunan yerel bir Fransız tarihçisi olan Baconin'nin ilişkilerdeki yol ayrımına işaret eden bu tarihsel saptaması, güncellemeye mahkûm bir gümrük birliği ile gelişen ilişkilerin bugün geldiği noktada, AB sermayesinin yönelişinde bir değişiklik olabileceğinin işaret fişeği gibiydi.

Etkinlikte doğallıkla Fransa'nın cazibesi anlatıldı. Ticaret yaparken yararlanabilecek ihracat ve ithalat kredileri, ticari bağlantısı bulunmayan şirketler için de destek mekanizmaları, ortaklık ve doğrudan temas destekleri...

Fransız Kamu Yatırım Bankası Bpifrance MENA Bölgesi Direktörü Pavlo Stergard da etkileyici finansal destekleri detaylandırdı. Banka 2025'te Fransız ekonomisine 72 milyar Euro finansman ve 32,6 milyar Euro uluslararası destek sağlamış. 2026-2030 stratejik yatırım hedefleri olarak; 'yeniden sanayileşme' için 35 milyar Euro, 'iklim-enerji' için 35 milyar Euro, yapay zekâ için 10 milyar Euro, sağlık sektörü için 10 milyar Euro, ihracat garantileri için 80 milyar Euro kaynak ayırmış.

İthalata, ihracata, yatırıma güçlü finansman destekleri ile dünyanın yedinci büyük ekonomisi. Olan Fransa Türk girişimcileri çağırıyorsa, bugüne kadar yaklaşık 150 milyar dolarlık doğrudan yatırım yapan AB'den sermaye çekmek kolay olmayacak demektir.

Finansmanın dışında, Türk Fransız Ticaret Odası (CCI France Turquie) ve Business France Türkiye gibi destekleyici kurumların katkıları ile yatırımda Fransa'yı tercih etmek için az neden yok: Fransa 2019 sonrası en çok yabancı yatırım alan Avrupa ülkesi olmuş. Enerji maliyetleri düşük, nitelikli işgücüne sahip. Her sektör ve her proje için ar-ge harcamalarının yüzde 30'u ve 100 milyon Euro'ya kadar kredi mümkün. Proje başına 200 milyon Euro'ya kadar türbinler, güneş panelleri, bataryalar ve ısı pompaları için yeşil sanayi yatırım kredileri, ulusal ve bölgesel yatırım teşvikleri ile yatırımcılara ayrılan arazi rezervleri var.

Her iki etkinliğin ortak paydasında işin bir de 'vize' tarafı var. Biliyoruz ki vize serbestliği artık 'vize kolaylığı'na dönüştü. Fransa, vize kartını yatırım öncesi ilişkilerin geliştirilmesine yönelik bir manivela olarak kullanmak istiyor. Bu çerçevede Fransa, Ankara ve Kocaeli sanayicileri ve ihracatçıları için vize alımına hız kazandıracak özel bir kanal açıyor. Her iki odanın başkanları ve Büyükelçi Isabelle Dumont'un katılımıyla bir vize kolaylığı anlaşması imzalanmasının anlamı bu. Sırada Gaziantep ve Mersin ile İstanbul var. Bu illerdeki ihracatçı birliklerine üye sayısını bir hatırlayalım. İstanbul'da 20 bin, Orta Anadolu'da 45 bin, Akdeniz'de 31 bin, Güneydoğu Anadolu'da 20 bin. Şimdiden 100 bin aşılmış durumda. Vize anlaşmalarına Bursa ve İzmir de eklendiği takdirde 165 bin kişilik ihracatçı birikiminin büyük ölçüde kavranmış olacağını söylemek mümkün.

Fransa, 3,6 trilyon dolarlık milli gelir, 89 milyon kişilik nüfus, 52 bin dolarlık kişi başı milli gelir, yüzde 0,9'luk büyüme oranı, 550 milyar dolarlık ihracat, 635 milyar dolarlık ithalat, yüzde 3'ün altında bir enflasyon, ithalata, ihracata, yatırıma güçlü finansman destekleri ile dünyanın yedinci büyük ekonomisi. Fransa artık Türk girişimcileri çağırıyorsa, bugüne kadar yaklaşık 150 milyar dolarlık doğrudan yatırım yapan AB'den sermaye çekmek kolay olmayacak demektir.